
Ю. Л. БОШИЦЬКИЙ, О. В. ЧЕРНЕЦЬКА

*Юрій Ладиславович Бошицький, професор,
заслужений юрист України, ректор Київського університету права НАН України*

*Олена Василівна Чернецька, кандидат юридичних наук,
доцент, проректор Київського університету права НАН України*

**ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ – СУЧАСНА ЄВРОПЕЙСЬКА ОСВІТА!
Випуск 2016 року Київського університету права НАН України**

Загальновідомо, що освіта – це основа не лише інтелектуального, а й культурного та духовного розвитку особистості, суспільства й держави. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої соціальної цінності, розвиток її здібностей, формування високоморальних якостей, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу нації.

Сьогодні стає все більш очевидним, що сучасний стан розбудови державності та подальша демократизація суспільства потребують активних учасників цих процесів, які мають відповідну освіту та здатність утверджувати активну громадянську позицію. І тому роль юриста в цих процесах, безумовно, важлива та надзвичайно відповідальна. Саме юристи значною мірою здатні бути активними учасниками суспільного та державного життя. Нині в Україні потрібно проводити не лише конституційну та адміністративну реформи. Необхідне також глибинне реформування права, зміна фундаментальних засад його розвитку, а не поверхові зміни, які не здатні зробити право потужним рушієм прогресивного розвитку українського суспільства. Утім, право потенційно може стимулювати розвиток суспільних відносин. І, як показує досвід демократичних суспільств, воно робить це успішно.

Безперечно, система вищої освіти в будь-якій сучасній державі є основою людського розвитку та прогресу суспільства й держави в цілому. При цьому слід наголосити, що юридична освіта посідає особливе місце в системі освіти, оскільки глибоко пов'язана з формуванням суспільної свідомості та правосвідомості, виступає запорукою розбудови України як правової та демократичної держави.

Київський університет права, як освітньо-науковий комплекс у системі Національної академії наук України, напередодні Дня Конституції України вкотре вручив дипломи випускникам денної та заочної форм навчання освітніх рівнів «бакалавр», «спеціаліст» і «магістр» за напрямками підготовки «Правознавство», «Міжнародне право» та «Інтелектуальна власність».

Варто звернути увагу на те, що за час існування Київського університету права було підготовлено понад 13 тисяч правознавців. Диплом випускника Київського університету права НАН України є не просто документом про вищу освіту, а надійним провідником на професійному шляху. Задля цього Київський університет права створює всі умови для отримання студентами належної юридичної освіти та практичної підготовки, яка відповідає сучасним вимогам галузі. Адже університет як правонаступник Вищої школи права, яку було створено у 1995 р. Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України з метою інтеграції юридичної науки та освіти, основним змістом своєї діяльності встановлює формування інноваційного, гуманістичного освітньо-виховного середовища, яке передбачає фахову глибину та передові технології в системі освіти й науки з метою інтеграції в європейський освітній простір. І тому організація освітнього процесу в університеті базується на поєднанні принципів наукового, пізнавального, інформаційного та методичного забезпечення, що приводить до творчого опанування та осмислення отриманих знань, а також спонукає до науково-дослідницької діяльності студентів.

Наразі в контексті зазначеного основними завданнями Київського університету права НАН України на сучасному етапі є:

- підготовка фахівців зі спеціальною освітою, які мають необхідні теоретичні знання та практичні навички з правознавства й міжнародного права в обсягах, що передбачені для відповідних освітніх ступенів;
- підготовка фахівців для професійної діяльності у сфері юридичної практики, зокрема господарсько-правової, судово-правової, соціально-правової, організаційно-управлінської, правоохоронної, правозахисної та ін.;
- створення умов для соціального та професійного становлення, духовного розвитку, формування суспільно активної особистості;
- забезпечення потреб підприємств, установ та організацій різних форм власності у фахівцях господарсько-правового, цивільно-правового, а також адміністративно-правового напрямів в умовах ринкових і партнерських відносин;
- орієнтир на підвищення та розвиток ролі особистості, її широких прав, відповідальності, в умовах яких студент і викладач є активними суб'єктами освітнього процесу.

На наше глибоке переконання, сучасний юрист – це фахівець із професійною компетентністю, високоморальними особистісними якостями, здатний протистояти викликам юридичної практики та належним чином захищати права та свободи людини і громадянина. Більше того, розбудова нашої держави, зміцнення

її незалежності та державного суверенітету ставить і перед нашим ВНЗ надзвичайно важливе завдання: не лише навчати, а й виховувати студентів справжніми громадянами та патріотами рідної землі.

Для того, щоб сформувати належну компетентність юриста, університет впроваджує в освітній процес все позитивне, що покращує якість юридичної освіти. Сьогодні стає більш очевидним, що сучасний стан розвитку юриспруденції потребує інтенсивної розробки проблем методології юридичної науки. Отже, необхідно змінювати підходи до методології викладання юридичних дисциплін як за змістом, так і за формою. Основою системи юридичних знань має стати принцип верховенства права й гарантованості прав і свобод людини та громадянина, тобто підготовка юристів має бути спрямована насамперед на підготовку фахівців у правозахисній сфері. З огляду на це слід наголосити, що випускники Київського університету права НАН України під час свого навчання мали змогу слухати лекції й вивчати такі навчальні дисципліни та спецкурси, як: «Проблеми реалізації правових норм», «Захист прав людини», «Європейський механізм захисту прав людини», «Права людини в міжнародному праві», «Право соціального забезпечення» та ін.

Водночас в освітній процес університету постійно впроваджуються інноваційні форми та методи навчання, які сприяють розвитку інтелектуальних здібностей студентів, зокрема застосовуються численні методи, технології, педагогічні прийоми, серед яких можна виокремити традиційні – лекції-дискусії і різноманітні практики, та інноваційні – майстер-класи видатних світових правознавців. Майстер-клас для студентів Київського університету права НАН України – це викладання юридичних дисциплін високоавторитетними педагогами – академіками, член-кореспондентами, професорами чи визнаними у своїй галузі висококваліфікованими фахівцями – суддями, прокурорами, адвокатами тощо. На наше переконання, запровадження майстер-класів в освітній процес сприяє формуванню інформаційної обізнаності студентів із сучасними дослідженнями науковців і напрацюваннями практиків України й зарубіжних країн.

Особливістю освітнього процесу університету є те, що студенти мають можливість поглибленого вивчення англійської та німецької мов, а також за бажання факультативно опановують французьку та іспанську мови, що в подальшому стане запорукою практичної юридичної діяльності.

У Київському університеті права НАН України створено бездоганні умови для навчання: обладнано навчальні аудиторії, лінгафонний кабінет, криміналістичну лабораторію, комп'ютерні класи, у яких студенти мають змогу використовувати сучасні програми.

Таким чином, освітня підготовка студентів університету – це насамперед фаховість, професіоналізм та інноваційні технології в освітньому процесі на кшталт європейського освітнього простору.

Приєднання України до Болонського процесу, посилення інформатизації суспільства передбачає перехід до інноваційної вищої освіти, тобто освіти, що інтегрує освітній процес і науковий пошук. На сучасному етапі розвитку Київського університету права НАН України юридична наука та освіта розглядаються як єдиний взаємозумовлений комплекс, завданням якого є забезпечення різних галузей економіки висококваліфікованими кадрами, створення нових технологій і проведення наукових досліджень з подальшим використанням їх на практиці. Вважаємо, що концептуальними принципами забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське та світове співтовариство мають стати: створення інноваційного простору на основі освітньої та наукової підтримки; адаптація системи вищої освіти до норм, стандартів і основних принципів європейського простору вищої освіти; забезпечення соціального контексту вищої освіти, який надасть можливість випускникам вищих навчальних закладів формувати свою професійну кар'єру на основі соціальної справедливості, відповідальності та загальнолюдських цінностей. Саме ці вагомні аргументи покладено в основу науково-дослідної роботи Київського університету права НАН України.

В університеті значна увага приділяється науково-дослідній роботі студентів, яка є одним із засобів досягнення державних стандартів якості підготовки фахівців з вищою освітою. Зокрема, у навчальному закладі проводяться наукові заходи різного формату (конференції, круглі столи, наукові семінари) із залученням провідних науковців України та іноземних держав, науково-педагогічних працівників та юристів-практиків.

Упродовж останніх 15 років Київський університет права НАН України започаткував і щорічно проводить міжнародні та всеукраїнські конференції, серед яких: «Європейська юридична освіта і наука», «Наукові читання, присвячені пам'яті В. М. Корецького», «Сучасні проблеми правової системи України», «Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні», «Сучасні виклики і актуальні проблеми права інтелектуальної власності в Україні та Європі» тощо.

Необхідність здійснення науково-дослідної діяльності студентів сприймається як аксіома, оскільки характерною особливістю вищої освіти є органічне поєднання навчального та наукового процесів, що сприяє підвищенню якості підготовки фахівців з вищою освітою, поглибленому вивченню програмного матеріалу, розвитку наукового мислення та творчого підходу до розв'язання теоретичних і практичних завдань майбутньої діяльності. Завдяки науково-дослідній діяльності у студентів формується певний рівень навичок, умінь та творчого потенціалу.

Новелою в науково-дослідній діяльності університету стало створення Міжнародного центру правових та історико-політичних досліджень країн Центрально-Східної Європи у м. Львів й Міжнародного центру правових та економіко-соціальних досліджень країн Центрально-Східної Європи в м. Ужгород.

На нашу думку, підвищення рівня науково-дослідної діяльності в університеті як вагомого чинника забезпечення якості вищої освіти, підвищення конкурентоспроможності університетської освіти України в процесі реалізації Болонської конвенції, створення необхідних умов для інтеграції вищої школи України до світового

освітнього й наукового простору шляхом активізації процесів інтеграції науки і освіти, залучення до наукових досліджень талановитої молоді зміцнює позиції університету серед вищих навчальних закладів України.

Важливе місце в освітній і науковій складових університету посідає науково-навчальна бібліотека, головним завданням якої є створення, збереження, організація, використання інформаційних ресурсів для забезпечення освітнього процесу та науково-дослідної діяльності в галузі правознавства. Інформаційні ресурси бібліотеки – це більш як 150 тисяч примірників літератури, сучасний електронний довідково-бібліографічний ресурс, повнотекстові електронні видання, нормативно-правові акти України. У фондах бібліотеки – уся періодика юридичного спрямування, яка видається в нашій країні. В освітньому процесі університету, який спрямований на набуття студентами ґрунтовних академічних знань, велику роль відіграють підручники, навчальні посібники, монографії та збірники наукових праць, авторами яких є науковці університету.

Необхідно зазначити, що в сучасних умовах вимоги до професійної підготовки юристів постійно ускладнюються, а тому призначення юридичної освіти полягає в тому, щоб передати майбутньому правнику не тільки глибокі теоретичні знання та загальнокультурні основи, а й сформувати комунікативні здібності, критичність і культуру мислення, здатність приймати самостійні рішення тощо. Саме з цією метою в університеті функціонує юридична клініка «Фенікс», основним напрямом діяльності якої є формування в студентів практичних навичок у сфері юридичних послуг завдяки наданню безоплатної правової допомоги малозабезпеченим верствам населення Кієва.

У контексті поліпшення якості підготовки майбутніх юристів особливого значення набуває міжнародне співробітництво в галузі освіти. Київський університет права НАН України плідно співпрацює з іноземними ВНЗ. Основні напрями міжнародного співробітництва університету реалізуються в рамках 120 угод про співпрацю. Це – 47 навчальних закладів із 22 країн світу.

Університет активно розвиває напрям підготовки фахівців за спільними магістерськими програмами з ВНЗ інших країн світу. Нині КУП НАНУ є єдиним в Україні університетом, який здійснює підготовку фахівців за спільною магістерською програмою з міжнародного права з Варненським вільним університетом ім. Черноризця Храбра (Болгарія).

Київський університет права використовує міжнародні зв'язки задля розширення академічної та наукової співпраці з закордонними навчальними закладами та науково-дослідними організаціями; встановлення й підтримки контактів із дипломатичними представництвами іноземних держав; допомоги студентам і співробітникам університету в участі в міжнародних програмах; залучення до проведення майстер-класів провідних учених зарубіжних країн; міжнародного співробітництва в культурній сфері та організації мовної практики студентів за кордоном; організації й залучення до участі в міжнародних конференціях і семінарах; роботи студентів у міжнародних студентських асоціаціях; допомоги в пошуку грантів і заохочувальних стипендій для студентів та аспірантів університету; зміцнення міжнародного іміджу університету.

Підтвердженням високого визнання закладу є те, що Київський університет права НАН України удостоєно почесного звання «Лідер сучасної освіти» та «Лідер післядипломної освіти України». Він є лауреатом I ступеня в номінації «Інновації в діяльності вищого навчального закладу з інтеграції в європейський освітній і науковий простір». Лише протягом останніх п'яти років університет був нагороджений десятьма Гранпрі в різних номінаціях на міжнародних виставках «Сучасна освіта в Україні» та «Освіта і кар'єра».

Ми переконані, що знання, які отримали наші випускники за роки навчання, – це безцінний скарб, який залишиться з ними на все життя. Віримо в те, що саме вони стануть новою генерацією тих професіоналів, які з гордістю будуть утверджувати високі стандарти гуманізму, демократизму й законності та гідно нести-муть статус випускника Київського університету права, прославляючи рідну Alma Mater!